

Plenum

Torsdag 11.6.2020 kl. 16.00—18.32

2.4. Muntlig fråga om skäligare elöverföringspriser (Heikki Vestman saml)

Muntligt spörsmål MFT 84/2020 rd

Muntlig frågestund

Talman Anu Vehviläinen: Nästa fråga, ledamot Vestman.

Debatt

16.34 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Korona on ajanut talouden kriisiin. Kokoomus haluaa vahvistaa ihmisten ostovoimaa ja laittaa stopin sähköverkkomonopolilla rahastamiselle. Olemme tehneet lakipaketin sähkön siirtohintojen pistämiseksi kuriin. [Markus Mustajärvi: Mites Caruna-kaupat?] Ihmiset ovat liiaksi monopolin armoilla, sähkönsiirtoa kun ei voi kilpailuttaa. Nykytila kustantaa suomalaisille jopa miljoona euroa ylimääräistä joka ikinen päivä, ja hinnat vain nousevat.

Esityksemme leikkaa tutkitusti perusteettomia monopolivoittoja jopa 400 miljoonaa euroa vuodessa. Tämä raha kuuluu ihmisille ja kulutukseen. Monet ovat kritisoineet sähköverkkoverkkojen myyntiä, syystäkin. Voivottelu ei kuitenkaan auta — siirtohintoja voimme korjata. Siksi autoimme hallitusta tällä valmiilla lakiesityksellä.

Ministeri Lintilä, miksi ette tartu nyt tähän esitykseemme? Puolustatteko suomalaisia kuluttajia ja yrittäjiä vai monopolilla rahastamista? [Antero Laukkanen: Loistava kysymys!]

16.35 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En ala muistelemaan historiaa, mistä nämä kaikki ovat alkaneet, [Välihuutoja] mutta sen verran voin edustaja Vestmanille sanoa, että asian tiimoilta on tulossa hallituksen esitys syksyllä. Eli kyllä tähän on tartuttu, ja syksyllä saatte hallituksen esityksen tänne eduskuntaan käsiteltäväksi.

Te olette aiemmin jo kysynyt, miksei ole tuotu sitä tänne. Meillä on yhteisesti sovittu pelisäännöistä, että tämän koronan aikana ei tuoda tänne esityksiä, joilla on tunteita ja debattia herättävää vaikutusta, ja minä kunnioitan parlamentarismia niin paljon, että en tuo selaista esitystä, joka voi olla kiistanalainen, sinä aikana tänne.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.36 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selityksenne, ettei sähkön siirtohintoihin voida nyt puuttua parlamentarismien vuoksi, on käsittämätön. Hallitushan on vasta tuonut eduskuntaan historian suurimman lisätalousarvion, jossa elvy-

Punkt i protokollet PR 92/2020 rd

tetään velaksi jopa Ähtärin pandoja, ja nyt te sanotte, ettei ostovoiman vahvistaminen siirtohintojen alentamalla käy. Tämän valintanne vuoksi yksin Carunan monopoliparoneille kertyy joka päivä 300 000 euroa tuottoa tyhjästä.

Me haluamme korjata sen mallin, jolla monopolituotto lasketaan. Verkkotoiminnan riskit ovat lähes olemattomat, joten kokoomuksen mallissa sallittu tuotto on matala. EU:n taakse teidän on turha mennä. Periaatteet hinnoittelun valvontamallista on kirjattu lakiin muissakin EU-maissa.

Ministeri Lintilä, onko teistä oikein, että tässä tilanteessa verkkomonopolin omistaja saa pääomalleen todellisuudessa yli 30 prosentin tuoton? Lupaatteko tässä eduskunnalle, että hallitus puuttuu lailla tähän monopolituottoon?

16.37 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvostan, edustaja Vestman, erittäin paljon sitä, että olette valmiit korjaamaan teidän tekemäännä virhettä, ja lupaan, että esitys, joka tulee syksyllä eduskunnan käsittelyyn, tulee korjaamaan tätä virhettä niiltä osin, joissa se on mahdollista.

16.38 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lintilälle voin todeta heti kärkeen, että se oli ministeri Haavisto, joka ehdotti niitä Carunan verkkoja. [Antti Kurvinen: Kuka oli pääministeri?] Voin myös todeta sen, että jos joskus on tullut tehtyä virheitä menneisyydessä, niin eikö ole oikeudenmukaista korjata ne?

Asia, joka ehkä eniten aiheuttaa päänvaivaa ja harmitusta ihmisissä, on se, kun postilaatikosta kopsahtaa kirje, jossa todetaan, että siirtohintaanne korotetaan, eikä teidän tarvitse tehdä mitään — ja se tarkoittaa myöskin, että te ette voi tehdä asialle mitään. Tämä on asia, joka on välttämätöntä saada korjatuksi.

Meille tuli talousvaliokuntaan viime viikolla laki sähkö- ja maakaasumarkkinoista, jossa puututaan sähköön riittävyysongelmien ratkaisemiseen. Arvoisa puhemies, mielestäni on erittäin hyvä, että te, ministeri Lintilä, puututte myös tähän kysymykseen, mutta pidän erittäin tärkeänä sitä, että tähän ihmisiä niin kovasti harmittavaan kysymykseen, että siirtohintoja [Puhemies koputtaa] jatkuvasti korotetaan, puututaan. Mitä aiotte tehdä asialle?

16.39 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvostan myös edustaja Kaumaa, eli kyllä meidän poliitikkojen pitäisi varmaan useammin nostaa käsi ylös virheen merkiksi. Olen siitä samaa mieltä, että nämä korotukset, joita on tapahtunut joittenkin yhtiöitten osalta, eivät ole suhteessa siihen työhön, jota siellä on tapahtunut yhtiöitten puolesta.

Jos muistellaan se vanha tausta, niin sehän lähti siitä, taisi olla, Mauri-myrskystä, jolloin me eduskunnassa olimme aika laajastikin samaa mieltä siitä, että pitää saada maakaapeloinnit aikaiseksi, ja silloin lähdettiin tätä tekemään. Tätä ovat yritykset käyttäneet väärin hyödykseen ja oman taloudellisen tilanteensa parantamiseksi. Nyt tullaan tekemään siinä lakiesityksessä, joka meillä on valmistelussa, muutoksia myös tähän, eli me pystymme esimerkiksi jatkamaan sitä aikaa, mitä maakaapeloinnille on annettu.

16.40 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisilta tulee erittäin tyrmäävää palautetta näistä sähköön siirtohinnoista. Se asia suututtaa suomalaisia suunnattomasti ja juuri siitä syystä, että siihen ei pääse vaikuttamaan. Se on kuin

Punkt i protokollet PR 92/2020 rd

automaatti, joka työntää aina vain suurempaa laskua. Siitä tosiaan varmasti joka ainoa kansanedustaja on saanut kansalaisilta yhteydenottoja.

Omakotiliiton kyselyssä 92 prosenttia vastaajista piti sähkön siirtohinnoittelua kohtuuttomana. Täällä salissa meillä on mahdollisuus vaikuttaa tähän asiaan. Sen sijaan, että syytellään menneitä tai katsotaan taaksepäin, niin teillä, ministeri Lintilä ja hyvä hallitus, on mahdollisuus tähän asiaan vaikuttaa.

Kokoomus on toiminut tässä asiassa niin kuin vastuullisen oppositiopuolueen kuuluu-kin, ja edustaja Vestmanin johdolla kokoomuksen eduskuntaryhmä on jättänyt lakialoitteen, joka on valmisteltu huolella. Se on valmis, ja se voitaisiin tässä salissa vaikka välittömästi hyväksyä, jos niin haluaisitte. Onko hallitus valmis tarttumaan tähän kokoomuksen aloitteeseen, joka kohtuullistaa sähkön siirtohinnat [Puhemies koputtaa] ja saa varmasti monen suomalaisen erittäin tyytyväiseksi? [Kalle Jokinen: Tarttukaa siihen!]

16.41 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä asia on hallitusohjelmaan nostettu, ja tähän asiaan ollaan puuttumassa ja hallituksen esitys eduskuntaan tuodaan, kuten ministeri Lintilä tässä hyvin kuvasi.

Kokoomus on tietenkin ollut nyt vasta hetken oppositiossa, sitä ennen monta kautta hallituspuolueena. Toki olisi ollut hyvä, että tähän asiaan oltaisiin jo aikaisemmin tartuttu, [Sanni Grahn-Laasonen: Katse eteenpäin!] mutta onneksi nyt tällä hallituskaudella jo hallitusohjelmatasolle on haluttu tämä asia nostaa ja tähän halutaan puuttua.

Tähän edustaja Vestmanin aikaisempaan huomioon ja kysymykseen siitä, miksei ole nyt koronan keskellä tuotu tätä esitystä, haluan kyllä nyt vielä puuttua, koska hallitus on pyrkinyt kunnioittamaan niitä pelisääntöjä, joita eduskunta on meiltä edellyttänyt. Eduskunta on edellyttänyt, että tämän koronakriisin aikana ei tuotaisi ristiriitoja herättäviä esityksiä eduskuntaan, [Kalle Jokinen: Onko tämä ristiriitainen? Kuka vastustaa?] ja tähän tahtoon olemme pyrkineet vastaamaan. Nyt kun täällä vaaditaan, että meidän pitäisi tuoda nimenomaisesti näitä esityksiä eduskuntaan, pidän aika kohtuuttomana tätä ristivaatimusta, eli toivon mukaan, [Puhemies koputtaa] jos eduskunta näin haluaa menetellä, eduskunta sitten tämän tahtonsa hallitukselle kertoo.

16.42 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset ovat toimineet johdonmukaisesti. Me vastustimme Caruna-kauppoja. Olemme myös useassa vaihtoehtobudjetissa ottaneet esille sähköhintojen halpuuttamisen, sähkön siirtohintojen halpuuttamisen, ja ette te, kokoomus, esimerkiksi viime kaudella tätä asiaa kuulleet. Tietysti on hyvä, että nyt kuulette.

Arvoisa rouva puhemies! Ikäihmiset ovat tottuneet säästämään kaikesta. He asuvat omakotitaloissa, ja sähkölämmitys lämmittää heidän kotejansa. He yrittävät säästää siitä sähköstä, jotta lasku olisi mahdollisimman pieni, mutta kuinka ollakaan, se siirtohinta on suurempi kuin itse sähkön hinta. Ihmiset elävät kuin vankeina omissa kodeissaan, ovat kuin motissa, eivät pysty tekemään minkäänlaisia siirtoja, kerran kuussa tulee ylisuuri sähkölasku. Arvoisa ministeri, mitä te todellisesti nyt teette tälle tilanteelle ja miten helpotatte muun muassa näiden ikäihmisten mutta myös nuorien perheiden elämää ja arkea, että olisi joku kohtuus siinä, kun syyttää lampun tai laittaa uunin päälle, saati saunoo? [Ari Torniainen: Ministeri Lintilä hoitaa!]

Punkt i protokollet PR 92/2020 rd

16.43 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän erittäin hyvin sen tuohtumuksen, jota on vanhemmilla ihmisillä. Tiedetään kyllä erittäin hyvin, että kun huoneesta lähdetään pois, niin välittömästi valot sammuvat ja ulkovaloja ei laiteta päälle, että säästetään sähköä.

Tämä sähkölaskutus on valitettavasti muuttunut tietyllä tavalla. Ehkä sitä on vähän helpompi verrata, sanotaan, esimerkiksi siihen, että tilaat nettikaistan: sinulla on siellä tietty määrä nopeutta ynnä muuta vastaavaa, ja sinulla on se kiinteä maksu siitä, käytit sinä sitä nettiä kuukauden aikana tai et. Vähän sama on nyt sähkölaskuissa, eli sinulla on se mahdollisuus siihen sähköön, mutta niin iso osa tulee periaatteessa siitä kiinteästä osasta, joka on se mahdollisuus sille sähkölle, ja sille käytölle tulee se laskutus sitten erikseen. Tämä on totta kai sellainen, joka toteutuu varsinkin tilanteessa, jossa on esimerkiksi kakkosasunto tai muuta vastaavaa, sanotaan, perikunnan hallussa oleva talo [Puhemies koputtaa] tai muuta vastaavaa — valitettavia tilanteita löydetään kyllä hyvin paljon.

16.45 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu sähkön siirtohinnoista on tärkeää, ja nyt pitää löytää kustannustehokkaita ratkaisuja, kuluttajia hyödyttäviä sellaisia, myös lainsäädäntöteitse.

Mutta yhtä tärkeää on se, että meillä ylipäänsä on riittävästi sähköä, mitä siirtää. Suomi on energiaomavaraisuuden osalta varsin haavoittuvainen länsieurooppalaisessa mittakaavassa. Koronakriisin aikana huoltovarmuuskäkökulma onkin korostunut energiatuotannossa. Talvea ei ole peruttu, vaan sellainen on tulossa 100-prosenttisella varmuudella. Sähkön osalta olemme kulutuspiikkien aikana olleet aina tuontisähkön varassa. Näin tulee käymään ensi tammikuussakin, vaikka asia näin kesäkuun lämmössä tuntuu kaukaiselta ongelmalta. Haluaisinkin kysyä asianomaiselta ministeriltä: millaiset ovat hallituksen [Puhemies koputtaa] suunnitelmat parantaa Suomen energiaomavaraisuutta?

16.46 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaikki tietävät sen, että Olkiluoto 3:a on jo jonkin aikaa odoteltu. Siellä on painetettiin tehty, ja sen jälkeen siellä on aloitettu tekemään sen vaatimat korjaukset tai paikkaukset, ja STUK on tietysti se toimija, joka sitten määrittelee, milloin tämä tulee käyttöön. Se on yksi keskeinen osa, joka tapahtuu. Kyllä meillä valitettavasti ollaan tuontien energiassa kiinni jatkossakin vielä.

Siitä, mitä tulee yksittäisten yritysten, esimerkiksi Fortumin, seuraaviin ratkaisuihin, minulla ei ole tietoa, mitä sieltä tulee.

Minkä olen pannut myönteisesti merkille, on se, että kyllä meidän uusiutuvan energian rakentaminen kasvaa merkittävästi. Olen sitä mieltä, että uusiutuva energia ja yleensäkin ilmastoon liittyvät asiat ovat niitä tekijöitä, jotka tällä hetkellä eniten ajavat investointeja Suomessa, [Puhemies koputtaa] ajavat eniten investointeja teollisuudessa, ja siinä meillä on myös loistava vientituote.

16.47 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sähkön siirtohintaa on koko maassa kohtuuttoman korkea, mutta erityisen paha se on niillä alueilla, missä jakeluyhtiö toimii haja-asutusalueella, maaseudulla, ja siellä myös toimintavarmuus on yleensä heikoin. Erot saattavat olla jopa 80 prosentin luokkaa, eli maaseutuväestö maksaa usein niin paljon korkeampaa siirtohintaa, jossa on myös veroa sitten mukana. Onko hallituksen malli, jonka se aikoo eduskuntaan tuoda, sellainen, että se tasaa myös tämän oi-

Punkt i protokollet PR 92/2020 rd

keudenmukaiseksi, niin että nämä kohtuuttomuudet saadaan leikattua ja toisaalta sitten tassaattua ihmisten tasa-arvoa? Tämä on erityisesti maaseudun osalta sellainen tekijä, joka autioittaa ja ajaa ihmisiä yhä ahtaammalle, ja keskittämispolitiikkaa, jota odottaisin, että hallitus hieman hillitsisi.

16.48 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksellä, lailla, on aika vaikea lähteä alueellisesti määrittelemään siirtohintoja. Sanoisin oikeastaan niin, että haja-asutusalueilla aika monet energiayhtiöt ovat kunnallisessa omistuksessa, niin että kyllä siellä kuntapäättäjilläkin on aika merkittävä osuus siinä. Mutta epäilen, että siinä, että se määriteltäisiin lailla, me rupeamme kokeilemaan jo ihan perustuslaillisiakin kysymyksiä. En tunne tarkkaan sitä, mutta epäilen, että voitaisiin lailla määritellä alueittain erilaisia siirtohintoja.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tästä aiheesta viimeinen lisäkysymys.

16.49 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luonnollisen monopolin on tosiaan syytä olla julkisessa omistuksessa, kuten keskustelussa on käynyt ilmi. Mutta haluan muistuttaa myös siitä, että myös julkisessa omistuksessa olevat verkkoyhtiöt ovat nostaneet hintoja, ja näin ollen kysymys on laista, kysymys on valvonnasta, ja tämä on hallituksen ja myös tämän eduskunnan käsissä oleva asia.

Kun olen kuunnellut tätä keskustelua, niin en huomaa ristiriitaisuuksia, joihin pääministeri viittasi. En ymmärrä, mitä ristiriitaista olisi näihin siirtohintoihin puuttumisessa. Eikö täällä vallitse asiasta laaja yhteisymmärrys? Pääministeri, eikö juuri näitä asioita sen takia tulisi nyt tuoda eduskuntaan?

Teidän hallitusohjelman kirjaukset koskien siirtohintoja eivät koske sitä yhtä ydinongelmaa eli näitä korkeita monopolituottoja, ja juuri tähän kokoomuksen esitys puuttuu. Meidän esityksemme puuttuu siihen tavalla, joka on myös sopusoinnussa EU-oikeuden kanssa, ja juuri tämä toteuttamiskelpoinen, perustellusti valmisteltu malli on nyt tarjottu hallituksen käyttöön. Olemme samaa mieltä toki siitä, [Puhemies koputtaa] että haja-asutusalueilla on syytä myös vaihtoehtoisilla tavoilla varmistaa se säävarmuus [Puhemies koputtaa] kuin niitä kaapeleita sinne maahan rakentamalla, ja [Puhemies: Aika!] tässä toki sitä tulevaa hallituksen esitystä varmasti tuemme.

16.50 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronajasta johtuen eduskunta on siirtynyt erityisjärjestelyihin, ja salissa eivät ole sen vuoksi kaikki kansanedustajat paikalla. Siitä johtuen puhemiesneuvosto on tehnyt linjauksen, että eduskuntaan ei valtioneuvosto toisi sellaisia esityksiä, jotka eivät tähän koronakriisin hoitoon liity, jotka herättävät debattia ja keskustelua, kenties myös niitä ristiriitoja. Jos puhemiesneuvosto muuttaa linjaansa, hallitus on ilman muuta valmis tuomaan hallituksen lakiesityksiä myös koronakriisin ulkopuolella olevasta maailmasta. Eli totta kai me haluamme edistää niitä hallitusohjelman kirjauksia ja niitä hallitusohjelman tavoitteita, ja me olemme tähän ehdottomasti valmiita — jos eduskunta näin toivoo, niin kyllä hallitus saa tänne tuottaa esityksiä.

Frågan slutbehandlad.